

the personality What remained uncovered was the degree of implementation of the solutions and recommendations of the participants of the pedagogical congresses in the educational process of the schools, namely, what ideas were introduced and what left just on the paper.

Key words: *comprehensive development, harmonious development of the personality, aesthetic education, pedagogical congress*

Стаття надійшла до редакції 03.02.2021 р.

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2021.27.247053>

УДК 376.3.06:502

СЕРГІЙ ДУДКО

ORCID: 0000-0002-2560-0825

Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
ім. М. В. Остроградського

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті розкрито актуальність проблематики формування здоров'язбережувальної компетентності як необхідної умови для здорового та безпечного життя, що має сприяти досягненню глобальних цілей сталого розвитку суспільства. Проаналізовано нормативно-правові документи в галузі освіти, які спрямовують освітній процес на необхідність цілісного підходу до формування здоров'язбережувальної компетентності, засвідчують потребу в новому розумінні педагогами ролі здоров'я, що дасть можливість кожному громадянину жити повноцінним сталим життям. Зазначається, що сформована здоров'язбережувальна компетентність випускника освітнього закладу збагачує комплексний розвиток його особистості на засадах сталого розвитку суспільства.

Ключові слова: *здоров'язбережувальні компетентності, ключові компетентності, освітній процес, освіта сталого розвитку, державні стандарти, цілісний підхід, освітня галузь*

Актуальність проблеми. Нагальною потребою розбудови сьогоденного українського суспільства стає формування системи цінностей, складової культурного світобачення кожного громадянина, яка не залежала б від економічного розвитку, зміни політичної влади, у якій би захист і збереження природи, турботу про людину, її здоров'я й дотримання її прав вважались такими ж важливими, як і саме життя. Актуальність теми представленого дослідження обумовлюється усвідомленням необхідності змін в освітній парадигмі України щодо формування сталого розвитку суспільства, що сьогодні вже є стратегічним завданням усієї світової спільноти (*Аналіз державних стратегічних...*, 2017, с. 10). Постає проблема створення сталих освітніх середовищ та організації такої моделі навчання, в основі якої мають закладатися широкі міждисциплінарні знання, які базуватимуться на комплексному підході до розвитку особистості школярів, котрі в подальшому змогли б забезпечити здоров'язбереження, стабільність і ефективність існування сучасної цивілізації на засадах цілісності природного оточення, економічної життєздатності та соціальної справедливості для нинішніх і майбутніх поколінь. Отже, постає необхідність переорієнтації вітчизняної освіти на цілі сталого розвитку, в яких четвертою складовою визначено якісну освіту.

Аналіз попередніх досліджень. У запроваджених нових Державних стандартах початкової та базової середньої освіти і нових базових навчальних планів набуття ключових компетентностей відбувається з урахуванням засад сталого розвитку суспільства (*Державний стандарт початкової освіти*, 2019, с. 3). Національна стратегія розбудови безпечного й здорового освітнього середовища в новій українській школі (*Про національну стратегію...*, 2020, с. 5) також розроблена на підтримку Цілей сталого розвитку, проголошених ООН (резолуція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року № 70/1) і підтриманих Україною відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (Аналітична доповідь. 2017, с. 84.) Поняття сталого розвитку в його сучасному значенні було сформульовано в доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища та розвитку (Комісія Брутланд) у 1987 році. Сталий розвиток розглядається як такий, що забезпечує збалансоване вирішення

соціально-економічних завдань, а також проблем сприятливого навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб сучасного та наступних поколінь людства (Пометун, 2015, с. 11).

Вітчизняні й зарубіжні науковці (Огнев'юк О., Клепко С., Романенко М., Урсул А., Уолс А., Вільямс М. та ін.) наголошують на місії освіти при формуванні засад сталого розвитку, на її функціональному призначенні, змістовному наповненні, результативності. Освіта для сталого розвитку – це сучасний підхід до організації освітнього процесу, який включає інформування членів суспільства про основні проблеми сталого розвитку, формування світогляду, що базується на засадах сталості, етносу, який забезпечує стійкий обмін потоками речовини, енергії, інформації між етносом та його етносоціоприродним довкіллям (Гуз К., Ільченко В., Толстоухов А., Стоян С., Данилевський М., Рауч Ф., Рідман Ч., Штайнер Р., Тілбурі Д., Вайнерт Ф. та ін.), переорієнтацію навчання з передачі знань на формування ключових компетентностей (Бібік, 2019, с. 10; Дудко, 2013, с. 205), орієнтацію на порушення та практичне розв'язання місцевих проблем.

Аналіз праць дослідників людської природи, людського буття показує, що про стійкий чи нестійкий розвиток суспільства може свідчити його модель світу – життєствердна, агресивна чи деструктивна (Фромм Е., Попович М. та ін.). Розглядаючи такі тлумачення термінології у сфері сталого розвитку як «освіта для сталого розвитку», «освіта в інтересах сталості», «освіта у сфері сталого розвитку» або «навчання сталості», розгорнуто наукову дискусію щодо синтезу та подальшої еволюції цих понять. До цієї дискусії долучилися П. Б. Фішер, Дж. Хекл, Б. Джіклін, Е. Макадамс, І. Памберг, О. Хмелевська та ін. Зокрема О. Хмелевська, розглядаючи освіту для сталого розвитку як ключового інструменту сталості, зосереджує увагу на розвитку таких освітніх інституцій: переорієнтація функціонального та предметного поля освіти; дизайн компетенцій; запровадження трансформаційної педагогіки; підтримка освітніх агентів; удосконалення координації та інтеграції; оновлення змісту освітніх реформ; створення сталих освітніх середовищ (Хмелевська, 2018, с. 30).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сформоване стале здоров'язбережувальне освітнє середовище має формувати здоров'язбережувальні компетентності (Дудко, 2012, с. 137), які відобразилися б у всебічно розвинутій особистості випускника ЗЗСО зі сформованими засадами сталого розвитку суспільства. В опрацьованих нами першоджерелах педагогіки та науковці окремими дослідженнями розкривають шляхи формування школярами ведення здорового способу життя, екологічного виховання тощо (Рибалко, 2019, с. 11). Проте праць, які б розкривали цілісний та системний підхід до формування та застосування учнями компетентностей, необхідних для здорового та безпечного життя, що сприятимуть досягненню глобальних цілей сталого розвитку, проголошених ООН, ми не знаходимо.

Мета статті – розкрити необхідність цілісності підходу до формування здоров'язбережувальної компетентності, необхідної для здорового та безпечного життя учнів загальноосвітньої школи, сформованої для досягнення глобальних цілей освіти сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Питання щодо формування людини з відповідальним ставленням до здоров'я як до найвищої особистісної та суспільної цінності розглядається вітчизняними та зарубіжними науковцями протягом багатьох років. Проблема здоров'я учнів загальноосвітнього навчального закладу, розглянута з позицій людини й сталого розвитку суспільства, позначена як проблема шкільної освіти (Пометун, 2015, с. 176; Хмелевська, 2018, с. 29). Концепція сталого розвитку (почала розглядатися з 1970-х років) сприяла виокремленню стратегії освіти для сталого розвитку, яка передбачає формування компетентностей, що дадуть людству можливість робити наш світ безпечнішим, здоровішим і процвітаючим, тим самим підвищуючи якість життя. Рухаючись до цієї мети, у 2015 році на саміті ООН надано підтримку переходу на засади сталості через реалізацію Цілей Сталого Розвитку (ЦСР) на період до 2030 року, де освіта сформульована як самостійна ціль, а усі інші ЦСР та їх завдання також взаємодіють з освітою. Задля використання потенціалу освіти для досягнення кожної із ЦСР у 2017 році ЮНЕСКО розроблено рекомендації (*Аналіз державних стратегічних...*, 2017, с. 12), які мають наблизити реалізацію висвітлених цілей. У 2016 році Україна розробила національну систему для ЦСР, до якої увійшли 86 завдань та 172 індикатори, в якій для освіти відведено 7 завдань та 11 індикаторів (*Цілі сталого розвитку*, 2017, с. 179).

Реформування освітньої галузі нашої держави сприяло втіленню засад освіти сталого розвитку в освітній процес та відобразилося в законодавчих та нормативних актах. У Національній стратегії розбудови безпечного й здорового освітнього середовища в Новій українській школі законотворець, проводячи аналіз сучасного стану розбудови безпечного й здорового освітнього середовища та питань, які потребують вирішення, виокремлює існуючі проблеми щодо здоров'я школярів та вказує на недостатній рівень ефективності освіти, яка забезпечує соціальний і здоров'язбережувальний компоненти навчання, медіа- та цифрову грамотність учнів, що можуть сприяти безпечній життєдіяльності, збереженню та зміцненню здоров'я, веденню здорового способу життя, безпечній комунікації. Це дає автору змогу дійти висновку про недостатнє формування компетентностей в освітньому процесі, які б забезпечували школяру збереження та зміцнення як його власного здоров'я, так і здоров'я оточуючих та визнання цієї проблематики на державному рівні. Ставлячи за мету виправити таку ситуацію в системі освіти, заклади загальної середньої освіти запроваджують у школах різноманітні здоров'язбережувальні технології (Дудко, 2013, с. 206; Рибалко, 2019, с. 12), методи та прийоми, створюють

різноманітні освітні середовища. Такі запровадженні інновації сприяють зміцненню здоров'я учнів та формуванню здоров'язбережувальних компетентностей.

На необхідності формування здоров'язбережувальної складової освіти наголошується у стратегічних цілях реалізації Національної стратегії, де зазначається, що зміст освіти та методики навчання мають розвивати в учнів компетентності, необхідні для здорового та безпечного життя; сприяти ухваленню рішень учнями щодо власного здоров'я, його збереження та дотримання здорового способу життя; формувати комплексність розвитку фізичної культури та посилення рухової активності; підвищувати рівень фізичної активності учнів шляхом формування та реалізації комплексного підходу до фізичного розвитку в закладах освіти, що передбачає навчальні заняття з фізичної культури, загальну рухову активність учнів, широке залучення працівників закладів освіти, батьків та місцевих громад до культури фізичної активності. Також у виділених стратегічних цілях прогнозується розбудова здоров'язбережувальної складової освіти через систему здорового харчування, формування культури харчування та правильних харчових звичок, передбачається забезпечити учнів їжею та напоями, які відповідають сучасним принципам здорового харчування, рекомендаціям Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міністерства охорони здоров'я України, а працівники закладів освіти мають сприяти розвитку відповідних компетентностей в учнів. Отже, доходимо висновку про необхідність формування здоров'язбережувальної компетентності в учнів закладів загальної середньої освіти. Вважаємо, що формування та застосування учнями компетентностей, необхідних для здорового та безпечного життя, одночасно сприятиме досягненню глобальних цілей сталого розвитку.

Для з'ясування поняття «здоров'язбережувальна компетентність» ми звернулися до першоджерел щодо визначення поняття «здоров'я» і дійшли висновку, що не існує однозначного підходу до визначення поняття «здоров'я» (Рибалко, 2019, с. 10). Тому в межах нашого дослідження конкретизуємо його сутність: здоров'я – це особиста цінність людини, яка гармонійно поєднує в собі всі його складові (фізичну, психічну, духовно-моральну й соціальну), що дозволяє повноцінно проявляти себе в повсякденній життєдіяльності (а, отже, компетентностей). Зважаючи на це, під терміном «здоров'язбереження учнів» розуміємо цілеспрямовану, усвідомлену, мотивовану природовідповідну діяльність учителів, батьків та учнів щодо збереження фізичного, психічного, духовного-морального та соціального здоров'я дитини як ціннісної основи для самореалізації в освітній діяльності та формуванні здоров'язбережувальної компетентності.

Здоров'язбереження учнів є тим специфічним соціальним явищем, що спрямоване на створення умов для успішної освітньої діяльності зі збереженням та зміцненням здоров'я учасників освітнього процесу (Дудко, 2012, с. 138; Рибалко, 2019, с. 12). Саме тому необхідно реформувати освітній процес так, щоб визначити нові засоби заохочення і стимулювання фізичної активності учнів, які б допомогли зупинити погіршення стану їхнього здоров'я, що неможливо без формування в молоді культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації та природовідповідного здоров'язбережувального освітнього середовища.

Для формулювання змісту терміна «здоров'язбережувальна компетентність» ми беремо до уваги визначення термінів «компетентнісний підхід» і «компетентність» відповідно до Державного стандарту: компетентнісний підхід – спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна та предметна (галузева) компетентності; компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

У нашому дослідженні термін «здоров'язбережувальна компетентність» – це здатність учня до застосування набутих під час освітнього процесу здоров'язбережувальних знань, умінь, ставлень, цінностей, способів мислення, поглядів, особистого здоров'язбережувального життєвого досвіду; здатність до втілення в життя власної здоров'язбережувальної поведінки, до власного здоров'язбережувального способу життя, який впливає на збереження та розвиток власного здоров'я та здоров'я інших людей, таким чином підсилюючи якість власного життя та життя суспільства в цілому.

Зміна цілей і цінностей сучасної освіти на засадах освіти сталого розвитку, яка відбувається останнім часом, засвідчує потребу в новому розумінні педагогами ролі здоров'я в організації освітнього процесу, оцінці його результативності. Людина, у якій сформована здоров'язбережувальна компетентність, забезпечена комплексним розвитком власної особистості, зокрема складниками здорового способу життя, та дає можливість кожному громадянину жити повноцінним сталим життям. Отже, побудова освітнього процесу на засадах здоров'язбереження є умовою сталого навчання.

Досвід роботи полтавських загальноосвітніх шкіл № 11, 13, 14, 24, 25 доводить, що здоров'язбережувальна компетентність має міжпредметний характер, формування її відбувається під час вивчення багатьох загальноосвітніх галузей та дисциплін. Здоров'язбережувальна компетентність учнів загальноосвітньої школи повинна формуватись не тільки через освітню галузь «Соціальна та здоров'язбережувальна», а й через усі освітні галузі навчального плану школи. На жаль, серед ключових компетентностей оновленого Державного стандарту базової середньої освіти ми не знаходимо здоров'язбережувальної компетентності, хоча серед вимог до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувачів освіти, що слугують вимірним

індикатором компетентнісного підходу (Бібік, 2019, с. 9), під час реалізації таких освітніх галузей як «Природнична освітня галузь», «Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь», «Фізкультурна освітня галузь» вбачається формування базових знань, розвиток умінь і ставлень щодо власної безпеки, здоров'я, добробуту та безпеки, здоров'я, добробуту інших осіб.

Для кожної освітньої галузі описана мета та групи загальних результатів. Так метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є формування соціальної компетентності та інших ключових компетентностей, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності через особисту ідентифікацію, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, добробуту та сталого розвитку. Формування засад здоров'язбереження, втілюючи освітню галузь «Фізкультурна освітня галузь», реалізується навчальним предметом «Фізична культура» та значною мірою залежить від організації фізкультурно-оздоровчої роботи освітнього закладу. Нині суспільна функція фізичного виховання та його основна мета полягають у вихованні всебічно розвиненої, фізично здорової особистості. Із запровадженням нових державних стандартів початкової, базової середньої освіти й нових навчальних планів, реалізації Національної стратегії розбудови безпечного й здорового освітнього середовища в новій українській школі, зокрема переорієнтації освіти на цілі сталого розвитку, постає необхідність переорієнтації та видавництва підручників і методичних посібників з усіх освітніх галузей до оновленого змісту загальної середньої освіти, передусім основної школи на реалізацію ідей ОСР без збільшення їх фактологічного змістового наповнення, зокрема шляхом інтеграції знань учнів на засадах ОСР з усіх предметних галузей основної школи. Завдання і зміст підручників мають дати можливість учням оволодіти термінологічно-понятійним апаратом ОСР, розвивати під час освітнього процесу фундаментальне структурне мислення учнів (1-9 класи) щодо формування здоров'язбережувальної компетентності та такого способу життя, який був би основою довготривалого ощадливого гармонійного розвитку людства (Ільченко, 2011, с. 16). Потрібні нова філософія освіти, нова політика, нові моральні імперативи, які б об'єднали економічну, соціальну, здоров'язбережувальну та екологічну платформи для збалансованого вирішення актуальних проблем суспільства.

Висновки. Отже, питання здоров'язбереження залишається пріоритетним напрямком розвитку сучасної освіти. Формування та застосування учнями здоров'язбережувальних компетентностей є необхідною умовою для здорового та безпечного життя та має сприяти досягненню глобальних цілей сталого розвитку, проголошених ООН.

Нормативно-правові документи в галузі освіти спрямовують на необхідність цілісності підходу до формування здоров'язбережувальної компетентності, засвідчують потребу в новому розумінні педагогами ролі здоров'я в організації освітнього процесу, оцінці його результативності. У випускника, в якого сформована здоров'язбережувальна компетентність, збагачується комплексний розвиток його особистості на засадах сталого розвитку суспільства. Актуальність здоров'язбережувальних цілей сучасної освіти потребує подальшого розвитку через впровадження в освітній процес сучасних здоров'язбережувальних технологій, розбудову на засадах сталості новітніх освітніх середовищ.

Список використаних джерел

- Аналіз державних стратегічних документів щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року.* (2017). Аналітична доповідь. Київ: Інститут суспільно-економічних досліджень.
- Бібік, Н. М. (2019). Суперечності процесу запровадження компетентнісного підходу в освітню практику. В кн. *Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: тези доп. І Всеукр. наук.-практ. конф.* (с. 8-11). Київ: Педагогічна думка.
- Державний стандарт початкової освіти.* Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 688 від 24.07.2019 р. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п/%20para%205> (дата звернення 20.07.2021).
- Дудко, С. Г. (2013). Здоров'язбережувальні компетентності учнів початкових класів та шляхи їх формування. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*, 232 (32), 203-207.
- Дудко, С. Г. (2012). Здоров'язбережувальні технології як складова освіти для сталого розвитку. В кн. *Технології інтеграції змісту освіти: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф. «Інтеграція змісту освіти на засадах освіти для сталого розвитку»* (Вип. 4, с. 135-142). Полтава: ПОІППО.
- Ільченко, В. Р. (2011). Модернізація змісту загальної середньої освіти України на засадах освіти для сталого розвитку: начерк експериментального дослідження. *Постметодика*, 5, 16-17.
- Рибалко, Л. М. (2019). Здоров'язбережувальні технології як педагогічна і соціальна проблема. В кн. Л. М. Рибалко (Ред.), *Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія* (с. 8-29). Тернопіль: Осадці В. М.
- Пометун, О. І. (2015). Педагогічні засади освіти для сталого розвитку в Українській школі. *Український педагогічний журнал*, 1, 171-182.

- Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. (2020). Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.07.2021).
- Цілі Сталого Розвитку: Україна. (2017). Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Взято з <https://issuu.com> > docs > sdgs_nationalreportua_web (дата звернення: 20.07.2021).
- Хмелевська, О. М. (2018). Освіта для сталого розвитку: зміст та інституції. *Демографія та соціальна економіка*, 1, 29-42.

References

- Analiz derzhavnykh strategichnykh dokumentiv shhodo vrakhuvannja adaptovanykh dlja Ukrainy Cilej Stalogo Rozvytku do 2030 roku [Analysis of state strategic documents to take into account the Sustainable Development Goals for 2030 adapted for Ukraine].* (2017). Analytical report. Kyiv: Institute for Socio-Economic Research [in Ukrainian].
- Bibik, N. (2019). Superechnosti procesu zaprovadzhennja kompetentnisnogo pidkhodu v osvitu praktiku [Contradictions in the process of introducing a competency-based approach to educational practice]. In *Kompetentnisno oriientovane navchannja: vyklyky ta perspektyvy [Competence-oriented learning: challenges and prospects]: tezy dop. I Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (pp. 8-11). Kyiv: Pedagogichna dumka [in Ukrainian].
- Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity [State standard of primary education].* (2019). Pro vnesennja zmin do Derzhavnogo standartu pochatkovoї osvity: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 688 vid 24.07.2019 r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-p/%20paran5> [in Ukrainian].
- Dudko, S. H. (2013). Zdorov'iazberezhuvalni kompetentnosti uchniv pochatkovykh klasiv ta shliakhy yikh formuvannja [Health-preserving competencies of primary school students and ways of their formation]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Dragomanova. Tvorchja osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky [Scientific journal of NPU named after M. P. Dragomanova. Creative personality of the teacher: problems of theory and practice]*, 232 (32), 203-207 [in Ukrainian].
- Dudko, S. H. (2012). Zdorov'iazberezhuvalni tekhnologii yak skladova osvity dlja staloho rozvytku [Health technologies as a component of education for sustainable development]. In *Tekhnologii intehtratsii zmistu osvity [Technologies for integrating the content of education]: zb. nauk. prats za materialamy mizhnar. nauk.-prakt. konf. «Intehtratsiia zmistu osvity na zasadakh osvity dlja staloho rozvytku»* (Is. 4, pp. 135-142). Poltava: POIPPO [in Ukrainian].
- Ilchenko, V. R. (2011). Modernizatsiia zmistu zahalnoi serednoi osvity Ukrainy na zasadakh osvity dlja staloho rozvytku: nacherk eksperymentalnoho doslidzhennja [Modernization of the content of general secondary education of Ukraine on the basis of education for sustainable development: an outline of an experimental study]. *Postmetodyka [Postmethodology]*, 5, 16-17 [in Ukrainian].
- Khmelevska, O. M. (2018). Osvida dlja staloho rozvytku: zmist ta instytutsii [Education for sustainable development: content and institutions]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika [Demography and social economy]*, 1, 29-42 [in Ukrainian].
- Pometun, O. I. (2015). Pedagogichni zasady osvity dlja staloho rozvytku v Ukrainiskii shkoli [Pedagogical principles of education for sustainable development in the Ukrainian school]. *Ukrainskyi pedagogichnyi zhurnal [Ukrainian pedagogical journal]*, 1, 171-182 [in Ukrainian].
- Pro Natsionalnu stratehiu rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvitnoho seredovyshcha u novii ukrainskii shkoli [On the National Strategy for Building a Safe and Healthy Educational Environment in the New Ukrainian School].* (2020). Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 travnia 2020 roku № 195/2020. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
- Rybalko, L. M. (2019). Zdorov'iazberezhuvalni tekhnologii yak pedagogichna i sotsialna problema [Health technologies as a pedagogical and social problem]. In L. M. Rybalko (Ed.), *Zdorov'iazberezhuvalni tekhnologii v osvitnomu seredovyshchi [Health-preserving technologies in the educational environment]: kolektyvna monohrafiia* (pp. 8-29). Ternopil: Osadtsi V. M. [in Ukrainian].
- Tsili Staloho Rozvytku: Ukraina [Sustainable Development Goals: Ukraine].* (2017). Natsionalna dopovid. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Retrieved from <https://issuu.com> > docs > sdgs_nationalreportua_web [in Ukrainian].

DUDKO S.

Poltava Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after M. V. Ostrogradsky, Ukraine

FORMATION OF HEALTH'S SUSTAINABLE COMPETENCE AS A DIRECTION OF ACHIEVEMENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

The article reveals the urgency of the issue of health competence as a necessary condition for a healthy and safe life, which should contribute to the achievement of global goals of sustainable development of society. Emphasis is placed on the mission of education in the formation of the foundations of sustainable development, its functional purpose, content and effectiveness. Attention is drawn to the need to reorient domestic education towards sustainable development, in which the fourth component is defined as quality education. The normative-legal documents in the field of education are analyzed, which direct the educational process to the need for a holistic approach to the formation of health-preserving competence, indicate the need for a new understanding of the role of health, which will enable every citizen to live a full life. It is noted that the State Standard sets the competence approach as a system-forming factor in the development of personal qualities of students and the formation of a positive attitude to human health, pays attention to educational areas that provide health-oriented educational process. The study specifies the essence of the terms "health", "health", "competence approach", "health competence". It is noted that the established health competence of the graduate of the educational institution enriches the complex development of his personality on the basis of sustainable development of society. Emphasis is placed on innovative approaches to combining economic, social, health and environmental platforms to address pressing societal issues in a balanced way.

Key words: *health competencies, key competencies, educational process, education for sustainable development, state standards, holistic approach, education.*

Стаття надійшла до редакції 12.05.2021 р.